

δονία, έλεγεν άνωτατος, προξενικός, διότι οι άλλόγλωσσοι Έλληνικοί πληθυσμοί πηγαίνουν στα σχολεία που συντηρούν οι πλούσιοι άπογενείς, άλλ' έπειδή μαθαίνουν μια γλώσσα που δε μιλήθηκε ποτέ, γυρίζουν στα σπίτια τους όπως πήγαν. Έξαιρουμένων δε να είναι άλλόγλωσσοι και οι ίδιοι γόνον-ται και τα παιδιά τους μάς αποχωριετούν για πάντα.

Αν στα σχολιά έδιδάσκετο ή δημοτική, εξακολουθούσε, οι άλλόγλωσσοι μαθαίνοντας ζωντανή γλώσσα θα έγίνοντο βιόγλωσσοι και θα κερδίζαμε και αυτούς και τα παιδιά τους τα οποία θα έμαθαιναν τη γλώσσα, που έμαθε και μιλούσε σ' όλη τη ζωή του ο γονιός.

Νά κ' ένας πρόξενος άρχιμαλλιαρός (πολύ προχωρημένος, μάλλον) που κι αυτός ξεφύτρωσε, όπως και ο κ. Μπενή-Ψάλτης, σά μανιτάρια, χωρίς δηλαδή οι μαλλιαροί να κινάσουν για να του άνοιξουν τα μάτια.

Δεν όμολογεί όμως ο έντιμότερος προξενικός το μεγάλο κρυφό του δυνατά, διότι νοιώθει ότι τ' αύτιά του Έλληνικού λαού είναι άπροπάρσιμα ν' άκούσουν μια σκέψη τόσο βαθιά και τόσο νέα και διότι ξέρει, ότι φαίνονται έγκληματα αι ύψηλότεραι σκέψεις όταν πέφτουν σ' άπροπάρσιμα αύτιά.

Μά δικό μας καθήκον δεν είναι να παρασκευάσουμε τ' αύτιά για ν' άκουσθ ή άλήθεια; Δεν έπρεπε χρόνια τώρα να είναι το έργο μας αυτό και αυτή ή δουλειά μας; Οι μόχοι και οι κόποι μας δεν θ' άγιασθούν από την ύπηρεσία που θα προσφέρη ή νίκη της Ιδέας στον Τόπο;

Έλπίζω ότι αυτό ήθέλησαν, κι αυτό θα κάνουν με περισσότερη εργατικότητα και σταθερότητα, όσοι ορθότατα έσυμβούλευσαν, ότι οι Ρωμηοί δεν πρέπει να όνομάζουν άλλους προγόνους από εκείνους που έδημιούργησε το έλεύθερο Κράτος, των οποίων όφειλουν να σέβονται: τη θρησκεία, τα έθιμα, τα ήθη, τας παραδόσεις και τη ΓΛΩΣΣΑ.

Έλπίζω, ότι το έδαφος στο όποιο θ' άκουσθ ή άλήθεια έτοιμάζουν, όσοι με χτυπήματα γενναία ρίχνουν τας προλήψεις και τα λόγια, και διδάσκουν, ότι πρέπει να εργασθούμε πρακτικά, με έργα, για το δυνάμωμα της Ρωμηοσύνης, ώστε το γερό και άμαυτο Κράτος να καταστή σέβαστο για τον έαυτό του και για τους ξένους, να λογαριάζεται δε από τα γειτονικά, είτε Γραικία, είτε Ελλάδα, είτε Ρωμηοσύνη αυτοκαλείται.

Διότι επί τέλους πρέπει να φανή καταφάνερα, ότι άσπιδούμε προς την άρχιότητα κ' έγκληματούμε κατά της ζωής όταν, ενώ νοιώθουμε ότι είμεθα τιποτένιοι και άρρωστοι Ρωμηοί, φανταζόμεθα ότι γινόμεθα άγαθοί και δυνατοί Έλληνες, επειδή θα μάθουμε στο σχολιά ν' άραδιάζουμε δυό τρεις κουτσούτους Άττικούς.

Ο Duclos μ' ήθελοντα: να βεβηλώση τ' όνομα του Ρωμαιοί άπεικάει «Ιταλό της Ρώμης» τον κάτοικο της αιώνας πόλεως τον καιρό που κ' έκεί έδειχναν την προκοπή τους οι γραμματισμένοι ψιτ-

τακίζοντας λατινικές φράσεις. Δεν είναι τάχα προτιμότερο να είμεθα σεβαστοί και πολιτισμένοι Ρωμηοί κάτοικοι της προοδευτικής Ρωμηοσύνης, παρά «Ρωμηοί της Ελλάδος»;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΚΙ ΑΛΛΗ ΟΝΙΣΣΑ

Αφιερώνεται στον κ. Χατζιδάκι κι αυτή.

Ο φίλος μας κ. Herbert Krüger μ' έγραψε από το Königsberg τάχολουθα:

«..... Για την καμένη την Όνισσα του Πάλλη, βρήκα στη «Συναγωγή νέων λέξεων» του Κουμανούδη την ακόλουθη σημείωση (τόμος Β'. σελ. 728 στηλ. 1):

ΟΝΙΣΣΑ, ή, θήλυα όνος. Α. Π. Εύστρατιου 90.

Έρωτώ τώρα, μήπως την έφτιασε ο Εύστρατιος στο 1890 ή τη μεταχειρίστηκε μονάχα αφού την έπιασε ο Πάλλης;—Μά ένα άλλο βλέπω ακόμη από τη σημείωση αυτή, δηλ. πως ο Κουμανούδης δεν είχε τίποτα να πη για τη λέξη αυτή, γιατί πάντα, όταν δεν του φαίνεται καλόφτιαστη μια λέξη, το σημειώνει, ή το λέει φανερά. Άρα, την ένεκρινε, μολονότι ήταν αντίπαλος και του Ψυχάρη και όλων των Δημοτικιστών».

×

Αυτά μ' έγραψεν ο κ. Krüger, που μιλάει και γράφει τα Ρωμεία καλύτερα από χιλιάδες Μιστριωτοθερμένους Ρωμιούς. Και τώρα διαβάστε κ' ένα έπιγραμματάι φτιασμένο άπάνω σ' αυτή την ανακάλυψη.

Η ΟΝΙΣΣΑ

Τώρα που κι άλλος μια φορά
Από τον Πάλλη πρίν μ' έγραψε όνισσα,
Με το συμπάθειο, μ' έγρα
τον Μίστρο-Χατζιδράκη καταφρόνητα.

Η ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ

VERHAEREN

ΒΡΑΔΥΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ

Ξέρω πως δεν υπάρχει τίποτε από τα πράγματα που διψάει ή καρδιά μου.

Θεέ μου, ξέρω πως είσαι ψέμμα και όμως τα χείλη μου σε παρακαλούν και τα γόνατά μου, ξέρω πως τα μεγάλα σου χέρια είναι κλειστά, κλειστά τα μάτια σου στάλα άπελπισίας που κλαίνει,—Ξέρω

πως τον έαυτό μου όνειρεύομαι μόνον μέσα στον κόσμο,—Θεέ! λυπήσου την τρέλλα μου,—θέλω να κλάψω τον πόνο μου μπροστά στη σιωπή σου!

Η ΚΟΥΡΑΣΗ

Δεν ήταν ούτε ή ζωή ούτε ο θάνατος.

Ήταν ή κόυρασι ή άχόρετση.

Τα μάτια του είχαν ιδή να φεγγαβολούν παράδοξα πετράδια στο καμίνι της σκέψης.

Οι φλόγες είχαν κάψει τα ματόκλαδά του.

Η καρδιά του έρραγίστηκε ανάβαινοντας την γυριστή σκάλα του όνείρου,

Το μυαλό του ήταν ένας κόσμος άπληστος, όπου έγύριζε ένας φώς, ώχρό, γιατί ήταν μια πένθιμη φωτιά επάνω σ' ένα βάλτο σκοτεινό—

Τίποτε δεν προμηνούσε την άποθέωσι.

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΑΒΓΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΑ*

*Αγαπητέ «Νουμά».

Βλέπω και κάπως πειραχτήκατε όλοι σας με το κατόρθωμα ενός Κυρίου που λησμονώ αυτή τη στιγμή τ' όνομά του, μ' άθυμους το ψευτόνομά του «Αβγερινός», κι αυτό σώνει. Πειραχτήκατε, δε μου φαίνεται όμως και να το πήρατε κατάκαρδα. Έγώ, να σας πω, το πήρα πολύ κατάκαρδα και να σας ξηγήσω γιατί.

Βγαίνει ένας Αβγερινός και σκαρώνει μια ψευτιά για χωρατό Κολνάι ή ψευτιά, έρχεται τότε ή Πούλια των φίλων του και καμώνεται πως έσκασε στα γέλια με το χωρατό του Αβγερινού, και με την άμάθεια του «Νουμά».

Ας το ψυχολογήσουμε τώρα λιγάκι. Ο Ρωμιός ζήτησε πάλι να χωρατέψη ή να πειράξη και δεν μπόρεσε να το κάμη χωρίς να προστρέξη στην ψευτιά. Ψεγάδι, που δεν ξέρω κ' έγω από πόσους αιώνες βαστά. Κ' ή Πούλια, έτοιμη να την όνομάση αυτήν

* Σημ. του «Νουμά». Μή το πάρη άπάνω του ο κ. Κουρούνης και δεν το δημοσιεύουμε για το χατήρι του αυτό. Το δημοσιεύουμε μονάχα γιατί μιλάει για γενικότερα πράματα και για να σωφρονιστούν εκείνοι που ένθουσιάζτηκαν με τα σαχλοκαμώματά του.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμά» και στο κιόσκι της Όμο-νοίας, πουλιούνται τάχολουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα —κ' ένα φρ. χρ. για τ' Εξωτερικό:

Του ΨΥΧΑΡΗ: «Τόνοιρο του Γιαννίρη» και το «Τα-ξίδι μου». —Του ΠΑΛΛΗ: «Η Γλιάδα» τόμοι: δυό (Α-Μ). —Του ΦΩΤΙΑΔΗ: «Τό γλωσσικό ζήτημα και ή εκπαιδευτική μας άναγέννησις». —Του ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματική της Ρωμείκης γλώσσας» και «Από του θρύλους των αίωνων (ποιήματα)».

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτερικού δεν πληρώνουν ταχυδρομικά.

άκόμα σε μεσαιωνικό σκοτάδι—μά, και πως οι δασκάλοι έχουνε καμηλήσιο γινάτι—ας είναι δά.

Τό κακό είναι όμως που όλα συνήσαμε να τα παίρνουμε άνάλαφρα, μ' αυτά δεν είναι και τόσο άδωδα όσο φαίνονται, το ένάντιο μάλιστα πολύ συνεργούσε στην κακομοιριά του Έθνους. Η πρύμη μας ήθερε δξω και κανείς απ' τους διαφεντεράδες της τύχης του κατακαημένου του Ρωμαίου δεν προσέχει και σ' αυτό το ζήτημα λιγάκι, που ίσως είναι ή μεγαλύτερη α δεν είναι ή μόνη αίτια του κακού. Τα είπα με τόσο πόνο ο γλυκός μας ο Αργύρης στο «Νουμά» της 21 του Σταβρού. Τα διαβάσανε; τους έκανε την έντύπωση πώρεπε; κήκε ή καρδιά τους λίγο το πιστέω και για τούτο θα ξαναβάλω τα τελεφταία λόγια του χριτωμένου μου του Αργύρη ίσως ή φωνή εκείνου ένωμένη μαζί με τη δική μου ξυπνήσει κανέναν τους «..... οι δασκάλοι» άφτοι συλλογιούνται πως να πούν Έλληνικά το ψυδέκι, το μπαρούτι, το ταμπούρι και το γιουρούσι. Κι ως τόσο χιλιάδες Ρωμιόπουλα όλονένα διαλεγούντανε στα Μακεδονικά τα βουνά, που γενήκανε χιλιάδες Γενισάροι κι απ' τους παλιούς εκείνους πιο φοβερότεροι, έτοιμοι να πολεμήσουν σήμερα Τούρκους, άδριο να μ' άκαπιούνε κ' έμάς—τους γονιούς τους».

Πικρή άλήθεια! Μ' ήν έχοντας γλώσσα ένδική φτιασμένη απ' τη μητρική, δεν αποχτήσαμε παιδείη, δε δη-

μιουργήσαμε οιλολογία, δε δείξαμε καμιά ένδική ζωή, καμιά πνευματική δράση, καμιά άληθινή προκοπή! Λογιατισμός, ξεραίλα, σύχισή μυαλού, στέρηση πνευματική, και λεζουδάκια άττικουργή για αντίσηκωμα. Έχουμε τους άρχαίους, τους προγόνους, μ' άφάνουν οι προγόνοι, άφτοι φροντίσανε από καιρό για όλα, τί τα θέλαμ' έμεις τα παραπάνω;

—Χά, χαχά! σου λέει ο άλλος, οι άρχαίοι δεν είναι μόνο δικοί σας, είναι προγόνοι όλου του πολιτισμένου κόσμου κ' έπειδής έσείς χάσατε και κοντέβετε να μου χλιάσετε, π'άμ' έμεις άλλου που δουλεύουμε, που ζούμε.

Προπέρου όταν έγιναν οι ταραχές για τα Έθναγγετικά, ένας Αργυροκαστρίτης δημοδιδάσκαλος δείχνοντάς μου τα γενομένα στην έφημερίδα μου με μερικά λόγια, που μούκαψαν την καρδιά.

—Διάβασ' εδώ, μου κάνει, να δεις τα χάλια των άπογόνων του Περικλέους.

—Αμ' κ' έμεις απ' την ίδια φλέβα βαστούμε ντί! του λέω.

—Εσύ μπορεί, μου λέει, έγω όχι. Δεν καταδέχομαι να μαι ίδιο έθνος μ' άφτουνούς που κάνουν τέτοια πράματα. Έγώ είμαι Αρβανίτης. Έμεις μεθάρριο... θα διαβάζουμε το Βαγγέλιο μας και τους ψαλμούς μας Αρβανίτικα να νοιώθουμε τί λένε, θα μιλούμε και θα γράφουμε Αρβανί-